

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W RACIBORZU ZA 2014 ROK**

Spis treści

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	4
II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ...	5
III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA	6
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych	7
3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania.....	8
3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych.....	10
3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.	11
3.5. Decyzje odmowne	11
3.6. Usługi opiekuńcze	12
3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.....	13
3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej	14
3.9. Wypoczynek letni dla dzieci	16
IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	17
4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny	17
4.2. Dodatki mieszkaniowe	18
4.3. Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”	18
V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA.....	20
5.1. Świadczenia rodzinne.....	20
5.2. Zasiłki dla opiekuna	22
5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	22
5.4. Fundusz Alimentacyjny.....	22
5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego	23
5.6. Stypendia socjalne	23
5.7. Dodatki mieszkaniowe	24
5.8. Dodatki energetyczne	24
VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE.....	24
6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej.....	24
6.2. Mieszkania chronione.....	26
VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ	27

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.....	29
8.1. Asystenci rodziny	29
8.2. <i>Niebieska Karta</i> . Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	31
IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	33
9.1. „Projekt aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY”	33
9.2. Projekt „W tobie jest moc”	38
X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	39
10.1. Spotkania, akcje.....	39
10.2. Prace społecznie – użyteczne	40
10.3. Darowizny na rzecz działalności Ośrodka.....	41
XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW	41
XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	43
WYKAZ TABEL:	45
WYKAZ WYKRESÓW:	45

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu, zwany dalej *Ośrodkiem*, jest jednostką organizacyjną Gminy Racibórz. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Miasta Racibórz Nr XXI /314 / 2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. z późn. zm., Zarządzenia Nr 1490 / 2013 z dnia 12 września 2013 r. Prezydenta Miasta Racibórz w sprawie akceptacji Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Racibórz i Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek realizował zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163);
- 2) Uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1024);
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114);
- 4) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567);
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.);
- 7) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1473 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.);
- 10) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t. j. Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późn. zm.);
- 11) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.);
- 12) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.);
- 13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.);
- 14) Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 984).

II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2014 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą **23 699 443,97 zł.**

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2014 r. (w PLN)

ROZDZ.	NAZWA	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA WŁASNE DOTOWANE	ZADANIA ZLECONE	RAZEM
85195	Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	0	0	5 250,00	5 250,00
85202	Domy Pomocy Społecznej	2 777 445,66	0	0	2 777 445,66
85203	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	337 280,24	0	0	337 280,24
85206	Wspieranie rodziny	26 127,94	73 106,84	0	99 234,78
85212	Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	151 762,39	0	9 237 517,52	9 389 279,91
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalne	0	56 197,20	29 539,80	85 737,00
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	712 773,90	754 549,00	0	1 467 322,90
85216	Zasiłki stałe	0	642 827,95	0	642 827,95
85215	Dodatki mieszkaniowe	3 052 035,26	0	48 994,18	3 101 029,44
85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	2 337 496,40	534 535,00	4 425,40	2 876 456,80
85220	Mieszkania chronione	70 452,61	0	0	70 452,61
85228	Usługi opiekuńcze	227 992,02	0	24 355,72	252 347,74
85295	Pozostała działalność	583 475,92	295 977,00	240 784,00	1 120 236,92
	W tym:				
	Program <i>Pomoc państwa w zakresie dożywiania</i>	211 445,66	295 977,00	0	507 422,66
	Prace społecznie-użyteczne	42 048,30	0	0	42 048,30
	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	329 981,96	0	0	329 981,96
	Dodatki dla osób pobierających świadczenia rodzinne	0	0	240 784,00	240 784,00
85311	Warsztat Terapii Zajęciowej	1 179 165,36	0	0	1 179 165,36
85415	Stypendia socjalne	59 127,88	236 248,78	0	295 376,66
	RAZEM	11 515 135,58	2 593 441,77	9 590 866,62	23 699 443,97

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. w Raciborzu zamieszkiwało 52 190 mieszkańców. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w 2014 r. udzielił wsparcia 735 rodzinom liczącym 1 908 osób.

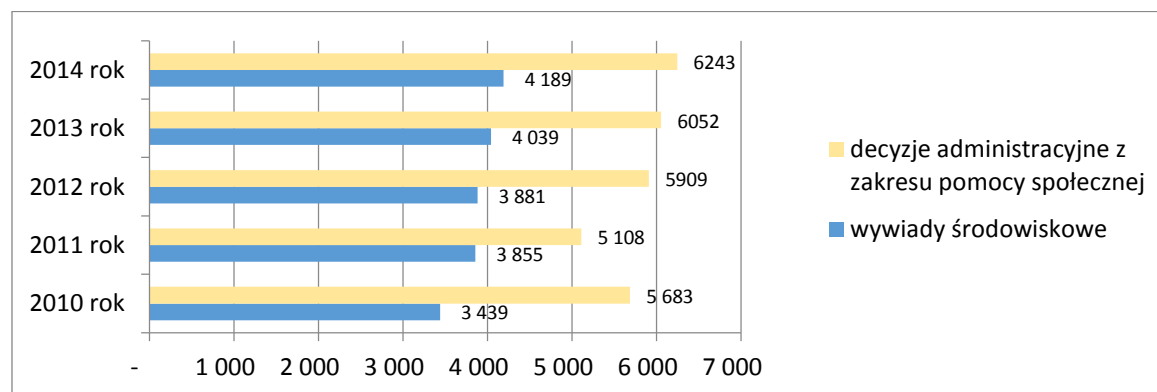
Ośrodek Pomocy Społecznej stawia wysokie wymagania wobec pracowników socjalnych. Ich podstawowym zadaniem jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie diagnozy w sferach: rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, finansowej, zdrowotnej. Rozpoznanie zawiera informacje wynikające z relacji klienta, jak i pochodzące z zebranej dokumentacji.

Celem diagnozy jest określenie funkcjonowania osoby/rodziny, występujących trudności oraz problemów, a także ich przyczyn. Opracowana ocena jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą lub rodziną, realizowanego poprzez kontrakt socjalny, którego wzór określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439). Należy podkreślić, że kontrakt socjalny zawierany jest ze zdecydowaną większością klientów Ośrodka. Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena oraz ewentualna modyfikacja celów i działań.

W 2014 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 4 189 wywiadów środowiskowych. Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 1 950 rodzinom.

Wydano 6 243 decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, w tym w ramach zadań własnych w liczbie 6 167 .

Wykres nr 1. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych oraz liczba wydanych decyzji w latach 2010-2014

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych

Kryterium dochodowe

Prawo do świadczeń pieniężnych zmieniło się od października 2012 r. i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- a) dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **542 zł**,
- b) dla osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **456 zł**.

Osoby i rodziny, których dochód przekracza kryterium dochodowe, ale nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego korzystały z programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Formy pomocy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej może być przyznany **zasiłek celowy**. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na zakup żywności, opału, leków, odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego, kosztów pogrzebu oraz na opłaty za energię elektryczną, gaz, czynsz. Zasiłek celowy może być również przyznany osobie/rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby/rodziny.

Inną formą pomocy jest **zasiłek okresowy**, który przyznaje się w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia bądź własne zasoby finansowe, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie **świadczenia niepieniężnego**. W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej z pomocy, w tym przede wszystkim dobro dzieci.

Tabela nr 2. Zadania własne w 2014 r.

FORMA POMOCY		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Posiłek - obiady w szkole, wyżywienie w żłobku i przedszkolu		434	46 059	199 895
Zasiłek okresowy*		520	2 905	774 135
z tego:	środki własne rozdz. 85214	X	X	19 586
	dotacja	X	X	754 549
Usługi opiekuńcze		110	19 172	227 992
Sprawienie pogrzebu		10	10	22 915
Zasiłki celowe i w naturze rozdz. 85214 i 85295		632	X	835 209
w tym:	zasiłki celowe specjalne	159	268	52 147
Opłata za DPS		144	1 441	2 777 446

*Od 2008 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrywanie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w art. 38 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Na realizację powyższego Programu przeznaczono w 2014 r. ogółem **507 423 zł.**, z czego środki własne gminy wynosiły **211 446 zł.**, a dotacja z budżetu państwa **295 977 zł.**

Tabela nr 3. Środki przeznaczone na realizację programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2014

Kwota na realizację programu	Rok
392 980,00 zł	2010
473 623,00 zł	2011
466 907,00 zł	2012
503 252,00 zł	2013
507 423,00 zł	2014

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Zadania wynikające z realizacji Programu wykonano poprzez zapewnienie wyżywienia dla dzieci w żłobku i przedszkolach oraz gorącego posiłku w szkołach i pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – w „Barze Różanym” przy ul. Różanej i z Kuchni Caritas Diecezji Opolskiej, wyłonionymi w trybie przetargu nieograniczonego.

Pomocą w formie gorącego posiłku lub zasiłku na żywność objęto 1013 osób. Z pomocy w formie posiłków (dzieci w żłobku, przedszkolu oraz szkole oraz dorośli w barze) skorzystało 655 osób, a 265 osób otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności (średnia wysokość jednego świadczenia to 224,01 zł).

Zgodnie z rozdziałem V pkt V.2. Załącznika do Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* na lata 2014-2020, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyrażało chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola udzielał pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie Ośrodek.

Przepis rozdziału V pkt V.2. w/w Załącznika do Uchwały art. umożliwił dożywianie w przedszkolach i szkołach faktycznie głodnych dzieci i uczniów, którzy z różnych powodów, najczęściej od nich niezależnych, nie mają szansy na spożycie posiłku w przedszkolu i w szkole, w której przebywają znaczną część dnia.

W związku z tym, w uzasadnionych sytuacjach, pomoc była udzielana bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych, a środki na zakup posiłków były przekazywane przez Ośrodek na podstawie sporządzonej przez dyrektora szkoły lub przedszkola listy dzieci i liczby spożytych przez nich posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym. Maksymalna liczba dzieci dożywianych dodatkowo nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W 2014 r. pomocą w ramach programu osłonowego objęto maksymalnie 83 uczniów.

Z analizy danych sprawozdawczych dot. realizacji programu za lata 2010 – 2014 wynika, że wśród wydatków przeważają koszty zakupu posiłków. W latach 2010, 2011, 2012 i 2013 stanowiły one odpowiednio 70%, 76 %, 78 % i 75% ogółu kosztów, natomiast w 2014 r. 72%.

Liczba osób objętych pomocą w formie gorącego posiłku kształtowała się następująco - w 2010 r. wynosiła 590 osób, w tym 506 dzieci (w ramach programu osłonowego), podczas gdy w 2011 r. z posiłku korzystało 716 osób, w tym 569 dzieci, w 2012 r. 709 osób, w tym 593 dzieci, w 2013 r. 713 osób, w tym 576 dzieci, natomiast w 2014 r. z tej formy pomocy skorzystało 655 osób (w tym 517 dzieci). Z kolei wydatki na świadczenia pieniężne na zakup żywności stanowiły 30 % kosztów programu w 2010 r., 24 % w 2011 r., 22 % w 2012 r., 25 % w 2013 r., zaś w roku ubiegłym 28 %. Powyższą analizę przedstawia Tabela nr 4.

Tabela nr 4. Realizacja programu wieloletniego Pomoc Państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2014

Rok	<i>Pomoc Państwa w zakresie dożywiania</i>		
	Zakup posiłku*		Świadczenie pieniężne na zakup żywności*
	Posiłki w formie jednego gorącego dania, posiłki dwudaniowe dowożone do miejsca zamieszkania klienta**	Dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach**	
2010	70%		30%
	84	506	
2011	76%		24%
	147	569	
2012	78%		22%
	116	593	
2013	75%		25%
	137	576	
2014	72%		28%
	138	517	

*Ogół wydatków dot. realizacji programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania.

**Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy w postaci posiłku.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zasiłek stały to świadczenie przysługujące osobie całkowicie niezdolnej do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności, natomiast **opłacanie składek zdrowotnych** za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela nr 5. Zadania własne dotowane w 2014 roku

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Zasiłki stałe ogółem, w tym z przeznaczeniem dla:	198	1 795	642 828
osób samotnie gospodarujących	140	1 345	X
osób pozostających w rodzinie	58	450	X
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	174	1 785	56 197

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.

W ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek udzielił pomocy na kwotę **28 716 zł.**

Tabela nr 6. Zadania zlecone w 2014 roku

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9	1 780	24 356
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane przez sąd	3	32	4 360

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.5. Decyzje odmowne

W 2014 r. wydano ogółem 6243 decyzje administracyjne z zakresu świadczeń pomocy społecznej, w tym 87 decyzji o odmowie przyznania świadczeń.

Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach wniesiono 63 odwołania od decyzji administracyjnych i 3 zażalenia na postanowienia. Kolegium rozpatrzyło je następująco:

- 1) w 43 przypadkach utrzymało decyzje w mocy;
- 2) w 15 przypadkach uchyliło decyzje w całości i przekazało sprawy do ponownego;

- 3) 1 decyzję uchyliło i umorzyło postępowanie administracyjne w całości;
- 4) utrzymało w mocy 1 postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego;
- 5) uchyliło 1 postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia;
- 6) stwierdziło niedopuszczalność zażalenia na 1 postanowienie;
- 7) 4 odwołania nie zostały rozpatrzone.

Tabela nr 7. Decyzje odmowne w 2014 r.

Główna przyczyna odmowy przyznania świadczenia	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA ZLECONE
Marnotrawstwo środków finansowych	14	-
Przekroczone kryterium dochodowe	18	7
Brak współpracy z pracownikiem socjalnym, podawanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, odmowa złożenia oświadczenia o dochodach	12	-
Niewykorzystanie własnych środków finansowych	10	-
Inne przyczyny (w szczególności brak przesłanki do udzielenia pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, brak szczególnie uzasadnionej okoliczności do udzielenia pomocy w trybie art. 41 ww. ustawy)	24	2
Liczba odmów ogółem	78	9

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.6. Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie **usług opiekuńczych** przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą być przyznane również osobie, która ma rodzinę, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej opieki zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

W roku 2014 usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez firmę MG Partner Marcin Grzesiak z siedzibą w Warszawie.

Usługami opiekuńczymi objęto 110 osób, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi – 2 osoby. Wydatki gminy z tytułu realizacji usług opiekuńczych wyniosły **227 992 zł.**

Z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 9 osób. Zadanie finansowano z dotacji z budżetu państwa. Ośrodek zrealizował ww. pomoc na kwotę **24 356 zł.**

Usługi świadczone głównie u osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy osób drugich, którym rodzina nie była w stanie zapewnić specjalistycznej pomocy.

Koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił **11,87 zł.**, usług specjalistycznych – **13,87 zł.**, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – **13,87 zł.**

3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, o których mowa w art. 54, tj. potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni.

Podstawowym warunkiem przyznania powyższej pomocy jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego i spełnienie kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (od 1.10.2012 r. są to kwoty: **542 zł.** na osobę samotnie gospodarującą i **456 zł.** na osobę w rodzinie).

W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy w trybie i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka jest upoważniony przez Prezydenta Miasta do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.

Gmina Racibórz w 2014 r. z dotacji otrzymanej z budżetu państwa sfinansowała realizację zadania na kwotę **5 250 zł.** W 2014 r. wydano 51 decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do w/w świadczeń, w tym 36 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń, 9 decyzji odmownych, 4 stwierdzające wygaśnięcie decyzji w przypadku objęcia beneficjenta ubezpieczeniem zdrowotnym z innego źródła lub śmierci oraz 2 decyzje o umorzeniu postępowania administracyjnego.

3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu przez osobę, której gmina nie jest w stanie zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkaniowiec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka; małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w przypadku niewywiązywania się osób z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Gminie natomiast przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty.

Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym (raciborskie domy pomocy społecznej: *Złota Jesień*, *Dom św. Notburgi*) średni miesięczny koszt utrzymania ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku. Jeśli dochody pensjonariusza są zbyt niskie i nie wystarczają na comiesięczne opłaty, gmina musi wziąć na siebie to zobowiązanie w części lub w całości.

Ośrodek kieruje osoby do raciborskich domów pomocy społecznej w myśl zasady, że osobę kieruje się do domu pomocy społecznej, odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

Osoby kierowane są również do domów pomocy społecznej poza powiat raciborski z powodu braku odpowiedniego typu domu, np. dla osób upośledzonych umysłowo lub w przypadku gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu jest krótszy niż w miejscowym domu pomocy społecznej.

Tabela nr 8. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2014 r.

L. P.	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ODPŁATNOŚĆ (PLN)	Liczba mieszkańców
1.	DPS <i>Złota Jesień</i> w Raciborzu	3 045	72
2.	DPS <i>Dom św. Notburgi</i> w Raciborzu	2 598	30
3.	DPS dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Serafitek w Białce Tatrzańskiej	2 904,80	1
4.	DPS w Klisinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z filiami w Boboluszkach, Bliszczycach i Dzbańcach	2 720,90	8
5.	DPS dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Grabinie	2 666	1
6.	DPS dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Przytocku	2 905	1
7.	DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Świętochłowicach	2 850	1
8.	DPS <i>Sadyba</i> w Bystrej Krakowskiej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych	3 150	1
9.	DPS dla dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zawadzkiem	2 809,16	1
10.	DPS dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie "Pałac Różany" prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Krzyżanowicach	2 952	1
11.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Głogowie	3 433	2
12.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Wilkowicach	3 039	1
13.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Miechowie	2 570	1
14.	DPS Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie Boże</i> w Mikołowie-Borowej Wsi	3 175	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w domach pomocy społecznej przebywało 122 mieszkańców skierowanych przez Gminę Racibórz.

W przypadku 31 umieszczonych rodzina partycypowała w kosztach pobytu w części stanowiącej różnicę między miesięcznym kosztem utrzymania a opłatą wnoszoną przez mieszkańca (z czego 15 rodzin pokryło 100% tej różnicy).

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. wydatki na DPS wyniosły **2 777 446 zł**. Kwota nie uwzględnia opłat wnoszonych przez rodziny mieszkańców na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i zawartych umów cywilno – prawnych.

W 2014 r. na konto Ośrodka wpłynęło z tego tytułu **444 442 zł**. Kwota została odprowadzona na dochody budżetowe gminy.

W roku 2014 wydano 33 decyzje o skierowaniu do domu pomocy społecznej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. na umieszczenie oczekuje 8 skierowanych.

3.9. Wypoczynek letni dla dzieci

W 2014 r. 6 dzieci wyjechało do Łeby, gdzie przebywały od 12 do 27 lipca 2014 r. Organizatorem wypoczynku było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Dzieci biorące udział w wypoczynku na koloniach czy obozach, poddane były oddziaływaniom psychologiczno – pedagogicznym, profilaktyczno – prewencyjnym oraz edukacyjnym.

Celem tych oddziaływań było likwidowanie barier pomiędzy rówieśnikami w przypadku dzieci z najuboższych rodzin oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne życie w społeczeństwie, a w szczególności: łagodzenie niedostatku wychowawczego w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, promocja zdrowego stylu życia, rozwój zainteresowań i uzdolnień własnych, budowanie pożądanых postaw społecznych, poznanie własnej wartości, indywidualnych zdolności, talentów i mocnych stron.

Wyjazdy dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć szkolnych są alternatywną formą spędzenia wolnego czasu, a także możliwością poznania innych sposobów zachowań, niż te które panują w rodzinie i środowisku.

Aktywny wypoczynek prowadzony w zdrowych i bezpiecznych warunkach ma pozytywny wpływ na rozwój psychofizyczny dzieci.

IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z bardzo ważnych i pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian. Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję *pogotowia ratunkowego*, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem.

Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz wspólnie z beneficjentem formułuje cele, które ma on osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień przez osobę albo rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W 2014 r. zawarto 67 nowych kontraktów socjalnych (dla porównania, w latach 2010 - 2013 zawarto odpowiednio: 94, 51, 83 i 51 kontraktów socjalnych).

Dzięki wzmożonej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi poprzez aktywizowanie klientów do szukania pracy, wypełnianie kart aktywności zawodowej, realizację *Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY*, utrzymywanie stałego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy oraz rozmowom pracowników socjalnych z pracodawcami, 65 osobom udało się podjąć pracę.

Beneficjenci uzyskali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło 336 klientom uzyskanie własnego lub dodatkowego dochodu. Prawo do własnego świadczenia emerytalnego z tytułu wieku oraz prawo do własnego świadczenia rentowego nabyło 22 klientów. Wynikiem intensywnej pracy socjalnej w 2014 r. było usamodzielnienie 91 rodzin.

Pracownicy socjalni (2 osoby) pełnią nieodpłatnie funkcje członków Społecznej Komisji Mieszkaniowej. Komisja posiada kompetencje opiniodawcze w zakresie wynajęcia lokali z zasobów Miasta Racibórz oraz dokonuje oceny warunków mieszkaniowych i bytowych osób ubiegających się o wynajęcie lokalu, na podstawie przeprowadzonej wizji w lokalach mieszkalnych.

4.2. Dodatki mieszkaniowe

W 2014 r. przeprowadzane były wywiady środowiskowe na zlecenie Działu Dodatków Mieszkaniowych i Stypendiów oraz Działu Świadczeń Rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.). Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu przeprowadził weryfikację 39 złożonych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Ponadto przeprowadzono 65 wywiadów środowiskowych celem ustalenia przez Dział Świadczeń Rodzinnych prawa do świadczenia w formie specjalnego zasiłku opiekuńczego.

4.3. Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności współpracuje ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka *TECZA*, realizującym *Program Wychodzenia z Bezdomności*. W ramach tego programu Stowarzyszenie prowadzi Dom dla Bezdomnych „Arka N” przy ul. Wiejskiej 18a oraz Centrum Matki z Dzieckiem „Maja” przy ul. Sempołowskiej 5 w Raciborzu. Należy dodać, że działalność Centrum wspiera finansowo Powiat Raciborski.

W 2014 r. Ośrodek wydał decyzje o przyznaniu świadczenia w formie schronienia w Domu dla Bezdomnych „Arka N” dla 59 mężczyzn, w tym 28 nowym mieszkańcom. Ogółem przeprowadzono 253 wywiady środowiskowe z osobami bezdomnymi oraz 60 wywiadów z osobami przebywającymi w Centrum „Maja”.

Wydano także decyzje o przyznaniu schronienia w Centrum Matki z Dzieckiem „Maja” dla 12 kobiet i dla 13 dzieci. Udało się usamodzielnic 3 rodziny (3 kobiety i 2 dzieci), które otrzymały mieszkanie z zasobów gminy Racibórz

Wychodzenie z bezdomności

Pierwszym krokiem w kierunku wychodzenia z bezdomności jest pobyt w noclegowni. Noclegownia czynna jest tylko w porze nocnej w okresie od 1 listopada do 31 marca. Oferuje nocleg w pokoju wieloosobowym, ciepły posiłek, możliwość wykąpania się i zmiany odzieży. Możliwość przenocowania w noclegowni obwarowana jest pewnymi warunkami: osoba korzystająca z noclegowni musi być trzeźwa, uiścić symboliczną opłatę lub wykonać na rzecz placówki drobną pracę porządkową. Co roku, 1 kwietnia, osoby, które prawidłowo funkcjonowały w noclegowni otrzymują skierowanie do Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” W 2014 r. było tych osób 6.

Z osobami które korzystały z noclegowni jest wykonywana systematyczna praca socjalna, osoby te są stale motywowane do utrzymywania abstynencji, podejmowania leczenia. Wszystkie osoby korzystające z noclegowni są informowane, że mają szansę na zamieszkanie w Domu „ARKA N.” pod warunkiem utrzymywania abstynencji i przestrzegania regulaminu noclegowni. Jedna z osób, która nie zakwalifikowała się do zamieszkania w Ośrodku „ARKA N.”, została zmotywowana do podjęcia 6-cio tygodniowej terapii, po zakończeniu której otrzymała skierowanie do Domu dla Bezdomnych „ARKA N.”

Drugim krokiem jest zamieszkanie w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” W 2014 r. w Ośrodku „Arka N” łącznie przebywało 60 osób z Raciborza, z czego 2 osoby usamodzielniały się poprzez otrzymanie mieszkania z zasobów gminy Racibórz. Spośród mieszkańców Ośrodka „Arka N” 5 osób podjęło pracę i kontynuowały zatrudnienie, zaś 1 osoba wykonywała pracę w ramach prac społecznie-użytecznych.

Trzecim krokiem wychodzenia z bezdomności jest wsparcie następcze, które jest realizowane w miejscu pobytu podopiecznego po opuszczeniu placówki całodobowej. Podopieczny w zależności od swojej sytuacji rodzinnej i finansowej może być usamodzielniany do mieszkania socjalnego, komunalnego, rodziny itd. Wsparcie następcze może trwać do dwóch lat od opuszczenia placówki i jest bardzo ważnym elementem całego programu. Powinno zapobiegać zjawisku powrotu do bezdomności. Na tym etapie osoby tracą już status osoby bezdomnej i stają się równoprawnymi mieszkańcami miasta dysponującymi własnym mieszkaniem. Usamodzielniania podopieczni muszą dysponować własnym dochodem. Jedna

z osób, która otrzymała mieszkanie korzysta teraz z usług Dziennego Domu Pomocy Społecznej, druga z tych osób ma również stały kontakt z pracownikiem socjalnym.

Przebywając w Ośrodku należy przestrzegać regulaminu tejże placówki. Za złamanie regulaminu grozi wykluczenie dyscyplinarne bez prawa powrotu przez kolejnych 9 miesięcy.

W 2014 r. 10 osób zostało wykreślonych dyscyplinarnie (głównie za picie alkoholu), 7 osób samowolnie opuściło Ośrodek, natomiast 3 osoby zostały osadzone w zakładzie karnym. Większość mieszkańców złożyła wnioski o przydział lokalu z zasobów gminy Racibórz. Podstawowym problemem jest długi okres oczekiwania na przydział lokalu (średni okres oczekiwania to 5 lat). Pracownik socjalny pomaga osobom bezdomnym m. in. w załatwieniu bieżących spraw, polegających na kompletowaniu dokumentów niezbędnych do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy; w uzyskaniu świadczeń takich jak: zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek rodzinny, świadczenia z pomocy społecznej, w pisaniu pozwów i składaniu wniosków o przydział mieszkania.

v. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA

5.1. Świadczenia rodzinne

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych oraz przysługujących dodatków jest zadaniem zleconym gminy, którego realizację reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne wypłacane są ze środków z dotacji budżetu państwa.

W 2014 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu otrzymał z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych kwotę **9 313 809 zł.**, wykonanie wyniosło **9 237 517,52 zł.**, z czego kwota **8 958 104,52 zł.** przeznaczona została na wypłatę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a kwota **279 413,00 zł.** na pokrycie kosztów związanych z ich realizacją, zakupem sprzętu biurowego oraz wynagrodzeniem pracowników.

Średniomiesięcznie wypłacano świadczenia dla 2 522 rodzin (3 916 dzieci). Większość beneficjentów korzystających ze świadczeń rodzinnych to rodziny ubogie, gdyż u 22% ogółu klientów przeciętny dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył nawet połowy kwoty kryterium dochodowego (do 200 zł.) warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych, dochód w przedziale od 200 zł. do 539 zł. – 69% rodzin korzystających ze świadczeń, dochód w przedziale od 539 zł. do 574 zł. – 7% rodzin, natomiast dochód powyżej 574 zł. – 2% rodzin.

Okolo 78% beneficjentow korzystajacych z zasiłkow rodzinnych to rodziny, w których wychowuje się jedno lub dwoje dzieci. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) stanowią 22% ogółu rodzin korzystajacych z zasiłku rodzinnego, z czego 7% to rodziny z 4 i więcej dzieci.

Tabela nr 9. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne

L. P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
1	Zasilek rodzinny	19 364	1 903 060
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	7 500	970 764
2.1	urodzenia dziecka	132	132 000
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	394	153 974
2.3	samotnego wychowywania dziecka	1 176	203 600
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 401	107 240
w tym:	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	242	14 520
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1 159	92 720
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	1 118	111 800
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	47	3 590
w tym:	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	31	2 790
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	16	800
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3 232	258 560
3	Zasilek rodzinny z dodatkami (poz. 1 + 2)	26 864	2 873 824
4	Zasilek pielęgnacyjny	15 761	2 411 433
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1 178	865 102
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	22	10 799
7	Świadczenia opiekuńcze (poz. 4+5+6)	18 062	3 322 300
8	Razem świadczenia (poz. 3 + 7)	43 825	6 161 158
9	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	355	355 000
10	RAZEM	44 180	6 516 158

Zródło: Dane statystyczne Ośrodka

W 2014 r. przyjęto 3 195 wniosków i pism o przyznanie świadczeń rodzinnych. Wskutek przyjętej korespondencji wydano:

- 1) 1 322 decyzje przyznające zasiłek rodzinny;
- 2) 355 decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka;
- 3) 138 decyzji przyznających świadczenie pielęgnacyjne;
- 4) 243 decyzje przyznające dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego;
- 5) 392 decyzje przyznające zasiłek pielęgnacyjny;
- 6) 164 decyzje odmowne;
- 7) 581 zaświadczeń.

5.2. Zasiłki dla opiekuna

Z dniem 14 maja 2014 roku weszła w życie ustawa określająca warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekuna osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Wskutek wznowienia postępowania przyznano zasiłek dla opiekuna 55 osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ponadto dokonano nadpłaty świadczenia wraz z ustawowymi odsetkami naliczonymi od 1 lipca, na łączną kwotę **335 539 zł**.

5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Ośrodek Pomocy Społecznej opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla 104 wnioskodawców opiekujących się osobami niepełnosprawnymi na kwotę **254 048 zł**, oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 36 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę **29 540 zł**.

5.4. Fundusz Alimentacyjny

Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 429 dzieci na ogólną kwotę **1 862 188 zł**. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są dla 286 rodzin. Przeciętne miesięczne wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiły **155 182 zł**, a przeciętna wysokość świadczenia wynosiła **360 zł**. W 2014 r. Ośrodek otrzymał kwotę **347 002 zł**, tytułem ściągniętych przez komornika należności od dłużników alimentacyjnych (fundusz alimentacyjny, zaliczki alimentacyjne).

5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego

Ośrodek zarejestrował 422 dłużników alimentacyjnych zamieszkałych na terenie Raciborza mających zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

Podjęto następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- 1) wystosowano wezwania o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u 248 dłużników alimentacyjnych;
- 2) przeprowadzono wywiady alimentacyjne u 106 dłużników alimentacyjnych;
- 3) wystąpiono do urzędu pracy z wnioskiem o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez pracy w 76 przypadkach;
- 4) wystąpiono do Starostwa o zatrzymanie prawa jazdy w 11 przypadkach;
- 5) wystąpiono do Prokuratury z wnioskiem o ściganie za przestępstwo w 72 przypadkach.

W 2014 r. przyjęto 406 wniosków i pism o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Na skutek przyjętych wniosków wydano:

- 1) 351 decyzji przyznających świadczenie z funduszu alimentacyjnego;
- 2) 55 decyzji zmieniających;
- 3) 671 decyzji o zwrocie świadczenia dla dłużników alimentacyjnych;
- 4) 20 decyzji odmownych.

Zgodnie z uchwałami Rady Miasta tut. Dział Świadczeń Rodzinnych otrzymał w 2014 r. kwotę **152 000 zł.** na pokrycie kosztów postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Kwota powyższa stanowi dochody gminy, a pozyskana została z tytułu 40% ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych.

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. świadczeniobiorcy złożyli do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach 11 odwołań od decyzji wydanych przez tut. Dział Świadczeń Rodzinnych. Wszystkie decyzje zostały utrzymane w mocy.

5.6. Stypendia socjalne

W roku 2014 Ośrodek otrzymał na realizację wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych kwotę **73 000 zł.** z budżetu miasta oraz kwotę **288 989 zł.** z budżetu państwa. Na skutek przyjętych wniosków przyznano 23 uczniom zasiłki szkolne na kwotę **10 780 zł.**, natomiast stypendia socjalne przyznano 233 uczniom na łączną kwotę **284 596,66 zł.**

5.7. Dodatki mieszkaniowe

Od dnia 1 stycznia 2012 r. wypłata dodatków mieszkaniowych jest realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Budżet na w/w zadanie w 2014 roku wyniósł **3 120 000 zł.** W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 2 257 wniosków na dodatki mieszkaniowe, z czego wydano 104 decyzje o odmowie przyznania świadczenia. Decyzją administracyjną przyznano dodatki na łączną kwotę **3 052 035,26 zł.**

5.8. Dodatki energetyczne

Ośrodek Pomocy Społecznej od 1 marca 2014 r. realizuje również wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych, których budżet w 2014 r. wyniósł **51 735,71 zł.** W okresie sprawozdawczym przyjęto 916 wniosków na dodatek energetyczny, z czego wydano 4 decyzje o odmowie przyznania świadczenia. W 2014 r. przyznano dodatki na łączną kwotę **50 873,15 zł.**

VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE

6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Iskierka” przy ul. Ocickiej 13a jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, działającym w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej. Placówka zapewnia wsparcie osobom w wieku emerytalnym, niepełnosprawnym oraz samotnym.

Celem działań Dziennego Domu jest utworzenie systemu wsparcia społecznego poprzez: zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, ukierunkowanych na rozwój indywidualnych zainteresowań oraz postaw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Placówka dysponuje 42 miejscami i jest czynna w dni robocze w godz. 7:00 - 15:00 (we wtorek do godz. 16:00, natomiast w piątek do godz. 14:00)

W ramach pobytu w Dziennym Domu można uzyskać, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, poradnictwo socjalne, pomoc w załatwianiu spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem (np. w załatwianiu spraw urzędowych).

Poza tym wydawane są także śniadania, posiłki obiadowe dwudaniowy i podwieczorki. Pomocy oraz wsparcia udzielają: kierownik, pracownik socjalny i terapeuta zajęciowy.

Frekwencja

Do DDPS uczęszczało w ciągu roku średnio 38 osób miesięcznie. W 2014 r. wydano 7 321 obiadów dwudaniowych, których łączny koszt wyniósł **65 889 zł**. Osoby korzystające z usług Dziennego Domu uiściły w ramach odpłatności za obiady kwotę **36 083,78 zł.**, dodatkowo mogły korzystać nieodpłatnie z poczęstunku w postaci śniadań, których wydano 4 150, oraz okolicznościowych podwieczorków i kawy ze słodyczami dla osób zaangażowanych w terapię zajęciową, których wydano 3 733.

Podopieczni Dziennego Domu Pomocy Społecznej aktywnie uczestniczą w życiu Domu, organizowanych zajęciach terapeutycznych, imprezach okolicznościowych, wycieczkach.

Koncerty, występy muzyczne, warsztaty i imprezy okolicznościowe

Przy DDPS działa zespół muzyczny o nazwie „Bez Echa”, który brał udział w występach estradowych w Klubie Osiedlowym „Cegielka”.

Zespół przygrywa również na organizowanych wewnętrznie imprezach m. in. balu karnawałowym, spotkaniach świątecznych, imprezach okolicznościowych .

Zorganizowane zostały:

- 1) zabawa karnawałowa, „Dzień Kobiet”, „Dzień Matki”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Sylwester” i zabawy plenerowe dla uczestników Dziennego Domu, urodziny dla podopiecznych z poczęstunkiem i wykonanymi w terapii zajęciowej prezentami. Jak co roku odwiedziono groby byłych podopiecznych Dziennego Domu z własnoręcznie wykonanymi stroikami;
- 2) śniadanie Wielkanocne dla podopiecznych i zaproszonych gości;
- 3) uroczyste spotkanie opłatkowe dla 32 osób. Podopiecznym wręczono paczki żywnościowe. W uroczystym spotkaniu wzięli udział zaproszeni goście: przedstawiciele władz miasta, duchowni i przedstawiciele Ośrodka.

Organizacja wycieczek

Zorganizowano pieszą wycieczkę nad Odrę połączoną z topieniem Marzanny. Dnia 26 sierpnia podopieczni wraz z opiekunami wybrali się na wycieczkę do Częstochowy oraz do pobliskiego Olsztyna, aby zwiedzić Jasną Górę oraz ruiny zamku królewskiego.

W dniu 2 października zespół „Raciborskie Iskierki” wystąpił na Międzynarodowym Przeglądzie Umiejętności Artystycznych Domów Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej.

Współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi

W ramach współpracy z placówkami oświatowymi Przedszkole nr 10 z Raciborza zorganizowało dla podopiecznych Dziennego Domu występ artystyczny, podczas którego dzieci zaprezentowały swój programem wokalnoinstrumentalnym. Podopieczni Dziennego Domu zostali zaproszeni do przedszkola nr 20 na przedstawienie pt. „Wiosna”, jak również do wzięcia udziału w Misyjnym Dniu Chorych w klasztorze Annuntiata.

Rodzaje technik stosowanych w ramach terapii zajęciowej

W ramach prowadzonej terapii wykorzystano między innymi:

- 1) ergoterapię:
  - a) prace na drutach oraz szydełku, prace krawieckie – serwetki, reperacje odzieży, poduszki,
  - b) prace z drewna – rekwizyty teatralne, półeczki, aniołki,
  - c) zajęcia z gospodarstwa domowego – przygotowywanie śniadań, wypieków, sałatek, nauka gospodarowania pieniędzmi, nauka obsługi sprzętu AGD,
  - d) zaangażowanie podopiecznych w prace na rzecz Domu – odśnieżanie terenu wokół Domu, grabienie liści, dyżury przy roznoszeniu posiłków,
  - e) pomoc w przeprowadzkach podopiecznych DDPS z mieszkania chronionego do swego własnego.
- 2) arteterapię:
  - a) prace plastyczne (maski karnawałowe, prace z masy solnej, kartki świąteczne, stroiki świąteczne, malowanie farbami żelowymi na szkło i folię, kwiaty z bibuły, wianki okolicznościowe, prace z papieru, prace z masy papierowej, wiklina papierowa, origami modułowe, decoupage).
- 3) choreoterapię - ruch przy muzyce (tańce).
- 4) ludoterapię – gry i zabawy.

6.2. Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione jest jedną z form pomocy społecznej dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz dla ofiar przemocy domowej. Osoby te przygotowują się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integrują się ze społecznością lokalną.

Ośrodek w 2014 r. dysponował 6 lokalami (2-3 pokojowymi) z zasobów miejskich. Na dzień 31 grudnia 2014 r. w mieszkaniach przebywało 6 osób dorosłych i 4 dzieci.

Łącznie z powyższej pomocy skorzystało 13 dorosłych i 7 dzieci. Jedna osoba otrzymała miejsce w Domu Pomocy Społecznej „Złota Jesień”, 2 osoby otrzymały mieszkanie z zasobów gminy, 3 osoby zrezygnowały z tej formy pomocy, 1 osobie uchylono decyzję ze względu na notoryczne łamanie regulaminu mieszkań chronionych.

Podopieczni, którzy zamieszkują w mieszkaniach chronionych mają zapewnioną kompleksową pomoc poprzez wsparcie w postaci terapii zajęciowej, posiłków obiadowych, poradnictwa oraz pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Za powyższe lokale odpłatność w łącznej wysokości **6 437,16 zł.** zgodnie z przyznaną decyzją uiszczyło 7 osób, natomiast 6 osób skorzystało z tej formy pomocy bezpłatnie.

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy.

Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90 %) oraz ze środków własnych Powiatu Raciborskiego (10 %).

W 2014 r. w zajęciach prowadzonych w Warsztacie Terapii Zajęciowej uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych.

Zajęcia z uczestnikami w Warsztacie trwają tygodniowo 35 godzin, tj. 7 godzin dziennie, 5 dni w tygodniu od 8.00 do 15.00. W okresie od 1.08.2014 r. do 31.08.2014 r. trwała przerwa wakacyjna dla uczestników WTZ.

Spośród wszystkich uczestników Warsztatu 32 osoby są osobami o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast 38 osób posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ według schorzenia wiodącego:

- a) upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym - 19 osób;
- b) upośledzenie umysłowe w stopniu znacznym - 5 osób;
- c) niepełnosprawność sprzężona - 46 osób.

Integracja społeczna uczestników WTZ

Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w kiermaszach i imprezach integracyjnych takich jak: kiermasz karnawałowy, Jarmark Św. Marcelego, Obchody Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej, Święto Kwiatów na Zamku Raciborskim. Ponadto prace podopiecznych, wykonane na zajęciach warsztatowych, były wystawiane i sprzedawane na licznych straganach m.in. Wielkanocnym, Bożonarodzeniowym (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, galeria Auchan), na Zamku Raciborskim, czy w Gmachu Sejmu Śląskiego.

Dochód ze sprzedaży w kwocie **18 009,20 zł.** zostały przeznaczone na integrację społeczną uczestników. Środki te zostały również przekazane na organizację wycieczki do Darłówka w dniach od 30 czerwca do 4 lipca 2014 r.

Aktywizacja zawodowa podopiecznych WTZ oraz uaktywnianie sprawności psychofizycznych potrzebnych w pracy

W 2014 r. kontynuowano zajęcia, które miały na celu stworzenie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Przeprowadzone zajęcia pozwoliły zapoznać uczestników z działalnością wybranych zakładów, z którymi Warsztat podjął współpracę polegającą na umożliwieniu wybranym osobom praktyk zawodowych.

Zawarto umowy o organizację praktyk zawodowych z pięcioma zakładami dla siedmiu podopiecznych Warsztatu. Były to: Urząd Miasta Racibórz, Agencja Promocji Ziemi Raciborskiej i Wspierania Przedsiębiorczości na Zamku Piastowskim w Raciborzu, Zamtech Centrum Techniki Racibórz, Urząd Skarbowy w Raciborzu, Raciborskie Centrum Kultury oraz TBI - Technology, Domgos Racibórz.

Wybrane osoby odbywały dwa razy w tygodniu 3-4 godzinne nieodpłatne praktyki zawodowe. Nadzór nad praktykami sprawował terapeuta-trener zawodu oraz opiekun ze strony przyjmującego (zgodnie z umową). Jedna osoba podjęła pracę w Urzędzie Skarbowym, natomiast dwie osoby po odbytych praktykach zawodowych są gotowe do podjęcia pracy. W tym celu przeprowadzane są rozmowy z pracodawcami.

Oprócz celów rehabilitacji zawodowej podejmowano działania nakierowane na osiągnięcie ogólnych celów zapisanych w Indywidualnych Programach Rehabilitacji dostosowanych do możliwości uczestnika. W sumie aktywizacją zawodową objętych zostało 14 osób.

Roczna ocena postępów rehabilitacji uczestnika WTZ

Realizacja indywidualnych programów rehabilitacji prowadzona w poszczególnych pracowniach, została zakończona roczną oceną postępów rehabilitacji wszystkich uczestników Warsztatu. Dodatkowo w 2014 r. 7 osób poddano kompleksowej ocenie trzyletniej.

Uwzględnione zostały również wnioski i uwagi przekazane przez podopiecznych Warsztatu. Informacje te pomogły w lepszym sprecyzowaniu preferencji i zainteresowań uczestników oraz określenia nowych kierunków terapii.

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Pomoc dziecku i rodzinie obejmuje swoim zakresem szeroko rozumianą pracę z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią poprzez pomoc o charakterze profilaktycznym, ochronnym oraz aktywizującym do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

Działania te są realizowane poprzez asystentów rodziny oraz Zespół Interdyscyplinarny, który realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Racibórz na lata 2011-2015*. Zgodnie z ustawą Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

8.1. Asystenci rodziny

W 2014 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu zatrudniał 3 asystentów rodziny, którzy realizowali zadania nałożone na gminę ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej.

Pomocą asystentów w 2014 r. objęte były 63 rodziny (w tym 157 dzieci), w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym 23 rodziny zobowiązane do współpracy z asystentem na podstawie postanowienia sądu. W 2014 r. asystenci zakończyli współpracę z 12 rodzinami: w 6 przypadkach zakończenie współpracy nastąpiło z uwagi na zaprzestanie współpracy przez rodzinę, 1 rodzinie zmieniono metodę współpracy, natomiast w przypadku 5 rodzin osiągnięty został cel, jakim było usamodzielnienie się.

Powrót dzieci z rodzin zastępczych do rodzin biologicznych (przywrócenie władzy rodzicielskiej rodzicom) nastąpił w przypadku 2 rodzin (w tym 3 dzieci), z tym że w dalszym ciągu kontynuuje się współpraca z tymi rodzinami.

Przeciętny czas pracy asystenta z poszczególnymi rodzinami w ciągu miesiąca wynosił 62 godziny.

- 1) Praca asystenta z rodziną i na jej rzecz to m.in.:
  - a) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, w której wychowują się dzieci, co odbywa się w ścisłej współpracy z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym;
  - b) opracowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
  - c) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
  - d) towarzyszenie podczas wizyt np. w urzędach, w sądach, u lekarzy, w szkole itp.;
  - e) wspieranie aktywności społecznej rodzin oraz motywowanie do gospodarowania czasem wolnego dzieciom (wyjścia do muzeum, wspólne odrabianie zajęć domowych, wykorzystanie dodatkowych form wsparcia środowiskowego-świetlice, kluby młodzieżowe);
  - f) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
  - g) kontakt z kuratorem, pedagogiem, szkołą;
  - h) motywowanie do podjęcia leczenia w poradniach - poradnie zdrowia psychicznego, poradnie terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, poradnie specjalistyczne, poradnie służby zdrowia;
  - i) pośredniczenie w przekazywaniu ubrań, mebli, sprzętu AGD dla rodzin objętych asystenturą;
- 2) Główne problemy w rodzinach:
  - a) alkoholizm;
  - b) bezrobocie;
  - c) wielodzietność;
  - d) samotne macierzyństwo;
  - e) choroby psychiczne;
  - f) zadłużenia;
  - g) brak organizacji wolnego czasu dzieciom;
  - h) problemy w załatwianiu spraw urzędowych.

Asystenci prowadzą monitoring rodzin, zwłaszcza sytuacji dzieci w tych rodzinach, z uwagi na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Działania te mają charakter regularnych wizyt w miejscu zamieszkania, stałego kontaktu telefonicznego (także po godzinach pracy w OPS) z członkami rodzin i służbami społecznymi.

8.2. *Niebieska Karta*. Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Pracownicy socjalni w swojej pracy posługują się formularzem *Niebieska Karta*. Tryb postępowania w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) w sprawie Procedury *Niebieskie Karty* oraz wzorów formularzy *Niebieska Karta*.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W myśl art. 9d ust. 2 ustawy z 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) procedurę udzielania pomocy wszczynają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Osoby te, które jako pierwsze miały kontakt z ofiarą przemocy, wypełniają formularz A (załącznik nr 1 do rozporządzenia). Następnie w ciągu 7 dni przekazują go do przewodniczącego gminnego zespołu interdyscyplinarnego. Ten z kolei przekazuje go członkom zespołu lub grupy roboczej nie później niż po 3 dniach od daty przyjęcia. Ofiara przemocy otrzymuje formularz B (załącznik nr 2), gdzie znajdzie informacje m.in. o formach pomocy, które jej przysługują. Dalsze działania wobec ofiar przemocy podejmuje się na podstawie formularza C (załącznik nr 3) np. w kwestii realizacji indywidualnego planu pomocy i organizacji wsparcia medycznego lub socjalnego. Praca ze sprawcą przemocy odbywa się natomiast po uzupełnieniu formularza D (załącznik nr 4). Zakończenie procesu udzielania pomocy nie wymaga wypełnienia *Niebieskiej Karty*.

W 2014 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (powołany zarządzeniem nr 1033/2012 Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 22.11.2012 r.) otrzymał 202 *Niebieskie Karty* sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji (179), przedstawicieli placówek oświatowych (8), pracowników socjalnych (11) i członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (4).

Do każdej sporządzonej *Niebieskiej Karty* powołano grupę roboczą, której celem było opracowanie planu pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Stworzono zatem 202 grupy robocze.

Członkowie grup spotykali się w trybie interwencyjnym, a skład członków był ruchomy i zależny od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin. W grupach roboczych brali udział dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci zagrożone przemocą, psycholog oraz przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych. Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali indywidualny plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

Dobra współpraca, wymiana spostrzeżeń oraz podejmowanie konkretnych działań w znacznym stopniu pozwoliły usprawnić pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Celem działania zespołu interdyscyplinarnego jest:

- 1) usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przemocy w rodzinie;
- 2) zintegrowanie działań instytucji i organizacji odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*;
- 3) zespół może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

9.1. „Projekt aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w roku 2014 po raz siódmy podjął się realizacji dwuletniego projektu systemowego w ramach Priorytetu VII *Promocja Integracji Społecznej* Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Działania 7.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji*, Poddziałania 7.1.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*.

Cel główny oraz cele szczegółowe Projektu

Głównym Celem Projektu był wzrost doświadczenia zawodowego oraz aktywności społecznej, kulturalnej, zdrowotnej 20 kobiet (K) i 15 (M) mężczyzn zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciborzu w latach 2014/2015.

Cele szczegółowe, które zaplanowano osiągnąć to:

- 1) umożliwienie podniesienia doświadczenia zawodowego K i M w zakresie stażu lub praktyki zawodowej;
- 2) podniesienie poziomu umiejętności zawodowych i aktualizacji kwalifikacji zawodowych K i M;
- 3) umożliwienie i ukierunkowanie do zmniejszenia bierności oraz zniechęcenia w pełnieniu ról społecznych, rodzinnych i rozwijania samodzielności K i M;
- 4) zmniejszenie pogłębiania się wykluczenia społecznego K i M poprzez właściwe ich ukierunkowanie;

Powyższe cele są zgodne ze strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Racibórz na lata 2007 – 2020, jej celem strategicznym: *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu*, a także są zgodne z celami strategicznymi POKL 2007 – 2013.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Środki finansowe zostały przyznane w formie dotacji rozwojowej na podstawie aneksu nr 7 do umowy z dnia 11.12.2013r. zawartą pomiędzy Samorządem Województwa Śląskiego (zwanym „Instytucją Pośredniczącą”) a Miastem Racibórz – Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Raciborzu (zwanym „Beneficjentem”) na lata 2014 – 2015 w łącznej kwocie **394 315,00** PLN (2014r. – 341 155,63 PLN, 2015r. – 53 159,37 PLN) warunkiem udziału w Projekcie było wniesienie wkładu własnego w wysokości 13% wartości Projektu w kwocie 51 260,95 PLN (2014r. – 42 717,40 PLN, 2015r. – 8 543,55 PLN). W roku 2014 wydano kwotę 329 981,96 w tym wkładu własnego 42 676,69 PLN.

Grupę docelową Projektu w latach 2014/2015 stanowić miało 35 osób (20 K i 15 M) korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej będących w wieku aktywności zawodowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uczestnicy/uczestniczki do udziału w Projekcie zostali zakwalifikowani przez Komisję Rekrutacyjną po spełnieniu takich kryteriów jak m.in.: wiek aktywności zawodowej, zagrożenie wykluczeniem społecznym, notatka pracownika socjalnego.

W ramach zawartych deklaracji uczestnictwa oraz kontraktów socjalnych, uczestnicy/uczestniczki Projektu objęci byli wsparciem w formie:

- 1) instrumentów aktywnej integracji, pracy socjalnej;
- 2) zasiłków i pomocy w naturze (wkład własny OPS).

ETAPY realizacji Projektu w 2014 r.

I. Pierwszym etapem w Projekcie było Spotkanie wstępne z kandydatami/kandydatkami zakwalifikowanymi do udziału w Projekcie.

II. Drugi etap to realizacja instrumentów aktywnej integracji, takich jak:

1) aktywizacja społeczna

- a) Wsparcie psychologiczne dla uczestników/czek Projektu realizowanego przez OPS w Raciborzu (zajęcia indywidualne i grupowe),
- b) Treningi kompetencji i umiejętności społecznych:
  - Zarządzanie czasem własnym oraz budżetem gospodarstwa domowego,

- Szkoła rodzica, jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły,
- Warsztaty dbania o higienę osobistą i własny wizerunek oraz praktyczne zastosowanie usługi fryzjerska i pielęgnacja urody;

c) Działania o charakterze środowiskowym:

- Treningi umiejętności zachowania w miejscach publicznych,
- Impreza integracyjna rodziców wraz z dziećmi – Mamo, Tato pobawcie się ze mną,
- Spotkania Integracyjne pt.: Mikołajki;

2) *aktywizacja zawodowa*

- a) Wsparcie doradcy zawodowego dla uczestników/czek Projektu realizowanego przez OPS w Raciborzu (zajęcia indywidualne i grupowe),
- b) Pomoc kuchenna z obsługą kasy fiskalnej oraz warsztatami carvingu,
- c) Magazynier – Sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej,
- d) Ciastkarz – Cukiernik z obsługą kasy fiskalnej,
- e) Kierowca wózków jezdniowych z napędem silnikowym oraz kurs w zakresie bezpiecznej obsługi – wymiany butli gazowych w wózkach wyposażonych w te urządzenia,
- f) Prawo jazdy kat. B
- g) Praktyki zawodowe/staże;

3) *aktywizacja zdrowotna*

- a) Warsztaty/zajęcia z zakresu poradnictwa specjalistycznego,
- b) Poradnictwo specjalistyczne – Promocja zdrowia
  - Moduł I Profilaktyka na temat uzależnień,
  - Moduł II Profilaktyka na temat kobiecego układu płciowego i nie tylko,
  - Moduł III Profilaktyka na temat zdrowia dziecka,
  - Moduł IV Profilaktyka zdrowia – nowotwory nie takie straszne?
  - Moduł V – Pierwsza pomoc;
- c) Działania o charakterze środowiskowym
  - Treningi prozdrowotne;

4) *aktywizacja edukacyjna*

- a) skierowanie na zajęcia szkolne związane z uzupełnianiem wykształcenia na poziomie gimnazjalnym i policealnym.

Wsparcie psychologiczne rozpoczęło wyznaczanie ścieżki reintegracyjnej uczestników/czek Projektu. Z kolei doradztwo zawodowe miało na celu pomóc w stworzeniu Indywidualnych Planów Działania.

Warsztaty z zakresu aktywizacji społecznej miały na celu wzrost samooceny, motywacji do działania, poczucia odpowiedzialności i zaufania we własne siły. Miały również sprawić, aby poprawił się tzw. „wizerunek” zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn.

Poprzez warsztaty wyrównywano szansę kobiet na pracę zawodową, pokazywano pozytywne role mężczyzn w domu. Mężczyźni zdobyli wiedzę na temat dbania o własny wizerunek, sprawowania „prawidłowej” opieki na dziećmi oraz efektywnego planowania czasu i gospodarowania pieniędzmi. Warsztaty te uświadomiły uczestnikom/czkom konieczność współpracy kobiet i mężczyzn w życiu codziennym.

Działania o charakterze środowiskowym to wsparcie służące zachęceniu/pokazaniu uczestnikom/czkom „dobrych praktyk” i pożytecznych stron odpoczynku i spędzania czasu wolnego z dziećmi, uczenie ich tzw. „dobrych nawyków”. Powyższa forma wsparcia dla niejednego/ej uczestnika/czki była do tej pory, albo nieosiągalna, albo bardzo sporadycznie realizowana z uwagi na brak funduszy i związane z tym zaspokajanie w pierwszej kolejności tzw. potrzeb „wyższego rzędu”. Działania o charakterze środowiskowym były dla uczestników/czek Projektu nie tylko formą rozrywki, ale przede wszystkim „powrotem” do społeczności lokalnej. Poprzez aktywny udział w kulturze kobiety i mężczyźni czują się „pełnoprawnymi członkami środowiska”, w którym żyją. Działania te pomogły także nabrać dystansu, uspokoić się i przemyśleć pewne sprawy, znaleźć dobre rozwiązania.

Dla zapewnienia równego dostępu do działań środowiskowych m. in. umieszczono informacje w Internecie. Wiele działań było nakierowanych na niwelowanie negatywnych stereotypów dotyczących ról kobiet i mężczyzn w społeczeństwie. Dаты i godziny spotkań dobierane są, tak aby umożliwić udział jak największej ilości potencjalnych odbiorców. Godziny zajęć uwzględniają możliwości czasowe, czy też mobilność uczestników/czek.

Szkolenia i kursy zawodowe miały na celu „doposażenie” uczestników/czki w nowe, dodatkowe kwalifikacji zawodowe. Miały na celu zdobycie wiedzy i umiejętności praktycznych, które mogą być pomocne w poszukiwaniu zatrudnienia. Niektóre kursy podzielone były na kilka modułów, tak aby jak najlepiej doposażyć uczestników/czki w niezbędne umiejętności oraz umożliwić im jak najlepsze przyswajanie wiedzy. Większość osób nie miała styczności z „uczeniem się” przez wiele lat. Dlatego też wykładowcy starali się dopasować przedstawiany materiał do poziomu i przyswajania wiedzy każdego/każdej z uczestników/czek. Starano się także przełamać stereotypowe podejście do podjęcia zatrudnienia w zawodach uznawanych jako typowo „męski”, lub typowo „kobięcy”.

Spotkania ze specjalistami w dziedzinie medycyny w ramach aktywizacji zdrowotnej miały na celu wesprzeć kobiety i mężczyzn w konkretnych umiejętnościach i doposażyć ich w dodatkową wiedzę. Miały na celu uwrażliwić K na problemy męskie (np.: rak jelita grubego, prostata) a M na sprawy kobiece (tj.: rak piersi, szyjki macicy). Poruszano zagadnienia samobadania, samokontroli, zdrowego stylu życia. Przedstawiane zagadnienia na temat dzieci okazały się być trafne. Bardzo dużo pytań lekarce zadawali M, którzy z wielu kwestii do tej pory nie zdawali sobie sprawy. Podczas zajęć z pierwszej pomocy, zarówno K, jak i M wykazywali się chęcią i motywacją do nauki. Zajęcia z ratownikiem medycznym miały na celu nauczyć zarówno K, jak i M udzielania pierwszej pomocy.

Treningi prozdrowotne miały na celu poprawę kondycji psycho-ruchowej, niwelowanie dolegliwości oraz integrację kobiet i mężczyzn oraz osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. Treningi te przyczyniły się do uświadomienia uczestnikom/czkom o konieczności dbania o kondycję fizyczną, która dotyczy kobiet i mężczyzn w tym samym stopniu, pomimo różnic w obu przypadkach musi występować systematyczność i dokładność w wykonywaniu czynności podnoszących sprawność fizyczną. Poprzez te zajęcia pokazano uczestnikom/czkom, że nie ważna jest płeć, wiek, stan zdrowia, ponieważ każdy z nas jest człowiekiem i można wspólnie ćwiczyć. Przez wspólne zajęcia można nauczyć się pewnych zachowań, które powodują, że stajemy się lepsi i nie patrzymy np. na osoby niepełnosprawne niejednokrotnie ze „współczuciem”, też czy „odrzuconiem”. Treningi te mogą przyczynić się do przełamywania stereotypów płci i przyczyn segregacji na rynku pracy.

III. Trzeci etap to Spotkanie podsumowujące Projekt – przewidziany do realizacji w 2015r.

Dodatkowe działania podejmowane w Projekcie

W ramach Projektu każdy/a uczestnik/czka mógł/mogła skorzystać również z Punktu konsultacyjnego – dyżury pracowników socjalnych – korzystanie z sali komputerowej; czynnego w środę i czwartek przy ul. Londzina 46/9. Tam chętne osoby mogły skorzystać z konsultacji, porad i pomocy udzielanej przez kompetentny Zespół Projektowy. Mogły również skorzystać z dostępu do komputera i Internetu w celu nauki poprawnego pisania dokumentów aplikacyjnych, czy poszukiwania pracy.

Do powyższego Punktu uczestnicy/czki przychodzili wraz z dziećmi. OPS zapewniał dzieciom opiekę, możliwość spędzenia czasu z rodzicami, a także wspierał rozwój plastyczny, manualny, a przez to intelektualny dzieci.

W roku szkolnym pracownicy pomagali dzieciom w rozwiązywaniu zadań domowych. Zachęcali rodziców do tego, aby dzieci uczestniczyły w różnego rodzaju kółkach zainteresowań organizowanych w szkołach bądź na terenie miasta Raciborza.

Zorganizowano również promocję Projektu poprzez tzw. gadżety promocyjne, plakaty, ulotki. Te ostatnie materiały rozwieszane były na słupach ogłoszeniowych na terenie miasta Raciborza i w jego okolicach oraz rozdawane instytucjom, a także wykonawcom, trenerom.

Prowadzona jest nadal strona internetowa pod domeną: www.drogadopracys.raciborz.pl. Na stronie umieszczane są aktualne działania podejmowane w trakcie realizacji Projektu. Można również znaleźć tam programy, harmonogramy poszczególnych szkoleń, warsztatów, czy też zdjęcia i szereg innych informacji.

Efekty realizacji Projektu w 2014 r.:

- 1) z pomocy w ramach Projektu skorzystało 39 osób (25 K i 14 M), w tym 3 osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności oraz 16 osób w wieku do 30 r. ż. (12 K i 4 M), co nam daje 40% całości grupy;
- 2) 22 osoby (15 K i 7 M) zostało doposażonych w nowe kwalifikacje/umiejętności zawodowe;
- 3) wartością dodaną Projektu jest wzrost liczby osób mających dostęp do szkoleń współfinansowanych z UE oraz dostarczenie usług, które byłyby niemożliwe do zrealizowania, gdyby nie wsparcie z EFS.

9.2. Projekt „W tobie jest moc”

Pracownicy socjalni zorganizowali grupę wsparcia dla kobiet będących ofiarami przemocy domowej wobec których rozpoczęto procedurę *Niebieskiej Karty*. Do projektu wybrano kobiety, które doświadczają przemocy nie dłużej niż dwa lata, sprawca przemocy (mąż bądź konkubent) nadużywa alkoholu i procedura *Niebieskiej Karty* prowadzona była nie dłużej niż dwa lata. W oparciu o te kryteria wyłoniono 20 kandydatek, z którymi przeprowadzono rozmowę. Zgodę na udział w projekcie udzieliło 10 kobiet.

Projekt obejmował cykl piętnastu dwugodzinnych spotkań w okresie od 26 czerwca do 3 grudnia 2014 r. Za cel projektu postawiono sobie poinformowanie uczestniczek o możliwościach obrony przed sprawcą i o przysługujących im prawach oraz budowanie poczucia własnej wartości. Organizatorami kierowała też chęć pomocy kobietom w powrocie do samodecydowania, samorealizacji i ponoszenia odpowiedzialności za swoje życie.

Cele te udało się osiągnąć w dużej mierze dzięki udziałowi zaproszonych specjalistów, którzy w sposób przystępny i praktyczny dzielili się swoją wiedzą.

Grupa wsparcia umożliwiła uczestniczkom bezpośredni kontakt ze specjalistami ds. przemocy, tj. przewodniczącą zespołu interdyscyplinarnego, terapeutą oraz członkiem Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskiego Centrum Profilaktyki „Drogowskaz”, przedstawicielem policji oraz kuratorem sądowym. W ramach projektu zorganizowano dla uczestniczek 6 spotkań z samoobrony.

Dzięki spotkaniom grupy wsparcia kobiety nabyły podstawową wiedzę o przysługujących im prawach jako ofiarom przemocy domowej i zapoznano je z działalnością instytucji na rzecz ofiar przemocy, znajdujących się na terenie miasta Racibórz. Członek GKRPA i terapeuta w jednej osobie, uczył umiejętności postępowania ze sprawcą przemocy nadużywającym alkoholu. Kontakt z dzielnicowym pomógł uczestniczkom w nabyciu praktycznych umiejętności radzenia sobie w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Kobiety zdobyły też wiedzę o tzw. „furtce bezpieczeństwa”. Dzięki udziałowi kuratora zawodowego uczestniczki zapoznano z regulacjami prawno-sądowymi, dokumentacją sądową (wnioski o eksmisję, wymeldowanie, alimenty, separację, rozwód i w postępowaniach karnych, np. znęcanie się) czy zasadami zachowania się na sali rozpraw.

Nie bez znaczenia dla kobiet z grupy wsparcia był kontakt z innymi osobami doświadczającymi przemocy. Było to niezwykle cenne i wzmacniające doświadczenie. Kobiety nie tylko dzieliły się doświadczeniem, ale również mocno się wspierały i utrzymywały kontakt poza grupą wsparcia, co zostało zaobserwowane po zakończeniu grupy.

Powyższe działania Ośrodka wpisują się w realizację *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013 – 2017*.

X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pracownicy Ośrodka w toku codziennych obowiązków podejmują na bieżąco współpracę z Policją, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą / rodziną. Ośrodek włącza się w różnego rodzaju inicjatywy prowadzone na terenie miasta Racibórz.

10.1. Spotkania, akcje

W ramach akcji *Świąteczny upominek* Ośrodek wytypował 60 dzieci z rodzin najuboższych do wzięcia udziału w jasełkach. Podczas spotkania dzieci otrzymały paczki świąteczne. Organizatorem akcji był lokalny kościół.

Zaproszono 52 osoby samotne na Wigilię organizowaną przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Racibórz.

Pracownicy Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu byli sponsorami darów dla 3 rodzin, objętych pomocą Ośrodka. Dzięki darczyńcom rodziny te otrzymały wartościowe artykuły AGD, niezbędne do codziennego funkcjonowania.

W ramach współpracy z *Caritas Diecezji Opolskiej* Rejon Racibórz, Ośrodek wydał 21 karty pomocy żywnościowej dla osób najuboższych z terenu miasta Racibórz. Wytypowane osoby otrzymały pomoc w formie darów żywnościowych przekazanych w ramach unijnego programu PEAD.

Zorganizowano konsultacje z zakresu modelu „Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności” (GSWB) w ramach realizowanego przez partnerstwo pozarządowe w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej projektu systemowego POKL - *Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej*. Spotkanie odbyło się z udziałem przedstawicieli Urzędu Miasta Racibórz, Straży Miejskiej, Szpitala Rejonowego w Raciborzu i gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu raciborskiego. Spotkanie odbyło się w siedzibie Domu dla Bezdomnych „Arka N.” w Raciborzu.

10.2. Prace społecznie – użyteczne

W dniu 22 stycznia 2014 r. zostało podpisane Porozumienie nr 1/01/2014 pomiędzy Starostwem Powiatowym w Raciborzu a Urzędem Miasta Racibórz w sprawie organizacji prac społecznie – użytecznych.

Program jest jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia, możliwości aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, a korzystających z pomocy społecznej. Świadczenia dla osób wykonujących prace społecznie – użyteczne wypłacane są ze środków Urzędu Miasta Racibórz oraz Funduszu Pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu.

Na podstawie złożonych przez zakłady pracy zapotrzebowań do prac społecznie – użytecznych przystąpiły 34 osoby.

Kandydaci musieli być zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku i korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie-użyteczne mogła przepracować do 10 godzin tygodniowo. Koszt jednej godziny pracy (na dzień 31.12.2014 r.) wynosił **8,10 zł**.

10.3. Darowizny na rzecz działalności Ośrodka

W 2014 r. Ośrodek otrzymał darowizny od osób prywatnych oraz firm, a mianowicie:

- 1) pralka automatyczna o wartości **1 000,00 zł** (przekazana na WTZ) – firma Profesional Gracjan Grela z Opola;
- 2) sprzęt rehabilitacyjny Vibro-Max o wartości **800,00 zł** (przekazany na WTZ) – osoba prywatna;
- 3) wyroby cukiernicze o wartości **4 083,20 zł** (festyn rodzinny „Rodzina bliżej siebie”, zorganizowany przez asystentów rodziny, poczęstunki na spotkania grupy wsparcia dla kobiet „W tobie jest moc”) – ZPC „Mieszko” S.A. z Raciborza;
- 4) art. spożywcze o wartości **154,17 zł** (festyn rodzinny „Rodzina bliżej siebie”, zorganizowany przez asystentów rodziny) – PPUH „Administrator” z Pietrowic Wielkich;
- 5) mydła w kostce o wartości **16 588,80 zł** (podopieczni OPS, uczestnicy DDPS i WTZ) – VVF sp. z o. o. z Raciborza.

XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

W 2014 r. 1 osoba ukończyła studia I stopnia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu na kierunku socjologia o specjalności zarządzanie zasobami ludzkimi, 1 osoba rozpoczęła 2-letnie studia magisterskie II stopnia na Politechnice Opolskiej Wydział Ekonomii i Zarządzania na kierunku: zarządzanie, 2 osoby ukończyły kurs i uzyskały Dyplom I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny w Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Bielsku-Białej w ramach projektu systemowego pod nazwą „Kształcenie i doradztwo dla kadr pomocy społecznej i integracji społecznej województwa śląskiego”, 3 osoby ukończyły kurs i uzyskały Dyplom II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny o specjalności: Praca socjalna z osobą, rodziną z problemami przemocy” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2014 r. pracownicy Ośrodka korzystali z licznych szkoleń organizowanych m.in. przez Centrum Doradztwa i Kształcenia *Nowe Przetargi* w Warszawie, *ELLEX Z.U.H* w Rybniku, Centrum Szkoleń *TAXUS* w Krakowie, Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki w Katowicach, Stowarzyszenie Wspierania Samorządności w Mikołowie, Urząd Miasta w Raciborzu, OPS w Czerwionce-Leszczynach, OPS w Godowie, ROPS w Katowicach, Regionalny Ośrodek EFS.

1. **Dział Świadczeń Rodzinnych** – 2 pracowników uczestniczyło w 2 szkoleniach z zakresu świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego.
2. **Dział Administracyjno-Gospodarczy** – 3 pracowników uczestniczyło w 4 szkoleniach: aktualne obowiązki zamawiającego w stosowaniu ustawy Pzp na 2014 rok, najnowsze zmiany w systemie zamówień publicznych, archiwizacja dokumentów, podstawowe szkolenie z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.
3. **Dział Finansowo-Księgowy** – 6 pracowników uczestniczyło w 10 szkoleniach tj. z zakresu zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, postępowań windykacyjnych i egzekucyjnych należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń z pomocy społecznej w 2014 roku - dochodzenia świadczeń nienależnie pobranych, potrąceń i zajęć komorniczych, potrąceń z wynagrodzenia i zasiłków, wydatków strukturalnych w jednostkach sektora finansów publicznych, akcji wymiarowej w zakładach pracy, podatku dochodowym od osób fizycznych pobierany za pośrednictwem płatnika, kontroli zarządczej w jednostkach organizacyjnych gminy, inwentaryzacji w jednostkach.
4. **Dział Pomocy Środowiskowej** – pracownicy Działu uczestniczyli w 4 szkoleniach z zakresu zmian oraz problematyki w systemie pomocy społecznej, zastosowania przepisów KPA, a także inwentaryzacji w jednostkach – uczestniczyło 7 osób. Jedna osoba wzięła udział w konferencji dot. współpracy jednostek pomocy społecznej z policją w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, natomiast dwóch pracowników uczestniczyło w konferencji na temat wdrożenia centralnego systemu informatycznego zabezpieczenia społecznego. Jedna osoba wzięła udział w spotkaniu informacyjno-promocyjnym dot. budowania partnerstwa lokalnego. Odbyło się również spotkanie organizacyjno- informacyjne w tematyce zakładania spółdzielni socjalnych, w którym uczestniczyło dwóch pracowników.
5. Jedna osoba z **Działu Realizacji Świadczeń** uczestniczyła w szkoleniu z zakresu nowej wersji programu Płatnik 9.01.001.
6. **Asystenci rodziny** brali udział w szkoleniu na temat pracy z rodziną – interwencja i przemoc – uczestniczyły 2 osoby.
7. Dwóch pracowników **Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY** wzięło udział w 3 szkoleniach z zakresu realizacji zamówień publicznych oraz kontroli w projektach POKL w ramach realizowanego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki organizowanego przez Regionalny Ośrodek EFS Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach.

Organizacja praktyk zawodowych

Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał umowy na odbycie praktyk z takimi placówkami jak: Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu, Medyczna Policealna Szkoła Województwa Śląskiego Nr 1 Raciborzu, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu, Uniwersytet Opolski.

Umowy na odbycie praktyki szkolnej i studenckiej w 2014 r. zostały podpisane na szeroki zakres zdobywania doświadczenia przez praktykantów, w tym zapoznanie się z funkcjonowaniem i organizacją Ośrodka, jak również szeroko rozumianą pomocą społeczną: pracą socjalną, pracą związaną z terapią zajęciową, terapią pedagogiczną, wspomaganiu i pomocy osobom niepełnosprawnym i upośledzonym umysłowo.

Ogółem praktykę w 2014 r. w Ośrodku, DDPS, WTZ odbyło 31 praktykantów, natomiast jedna osoba, w ramach Porozumienia o współpracy, pracuje jako wolontariusz.

XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę pracowników niosących pomoc mieszkańcom Miasta Racibórz. Poprzez udzielanie wsparcia emocjonalnego, okazywanie szacunku, zrozumienia i troski pomaga mieszkańcom Raciborza odzyskać wiarę we własne możliwości i nadzieję na wyjście z sytuacji kryzysowej.

W głównej mierze Ośrodek dba o to, aby:

- 1) raciborskie dzieci miały dostęp do obiadów w szkołach, wyżywienia w żłobku i przedszkolach oraz dostęp do podręczników, pomocy naukowych i wakacyjnego wypoczynku;
- 2) seniorzy mieli godną, radosną i aktywną starość w domach pomocy społecznej, w Dziennym Domu Pomocy Społecznej, w ośrodkach wsparcia, w tym w mieszkaniach chronionych;
- 3) osoby niepełnosprawne i osoby chore psychicznie nie były marginalizowane przez społeczeństwo, ale aktywnie uczestniczyły w życiu miasta;
- 4) usługi opiekuńcze realizowane w środowisku dla mieszkańców naszego miasta były dostosowane do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i przedłużyły im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;

- 5) osoby ubogie i nieubezpieczone miały zapewniony dostęp do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia oraz zapewnione leki ratujące im życie;
- 6) osoby lub rodziny miały zapewnione schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, jeżeli są ich pozbawione;
- 7) poprzez szybkie reagowanie w kryzysie ekonomicznym rodziny, zapobiec bezdomności;
- 8) szkolenia i kursy zawodowe skierowane do osób długotrwale bezrobotnych przyczyniły się do podwyższenia dotychczasowych lub zmiany już posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności praktycznych;
- 9) wspierać rodziny w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci.

WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2014 r. (w PLN)	5
Tabela nr 2. Zadania własne w 2014 r.....	8
Tabela nr 3. Środki przeznaczone na realizację programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2014	8
Tabela nr 4. Realizacja programu wieloletniego Pomoc Państwa w zakresie dożywiania w latach 2010-2014	10
Tabela nr 5. Zadania własne dotowane w 2014 roku	11
Tabela nr 6. Zadania zlecone w 2014 roku	11
Tabela nr 7. Decyzje odmowne w 2014 r.....	12
Tabela nr 8. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2014 r.....	15
Tabela nr 9. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne	21

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres nr 1. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych oraz liczba wydanych decyzji w latach 2010-2014	6
---	---